

tanúságaiból merítette azt a mentő gondolatot, amely élete delén a magyar nemzettel való kiegyezés révén juttatta a királyt és a nemzetet. Majd három évtizedes békés fejlődésre visszatekintve, a nemzettel egybeforrva üli meg a magyar állam évezredes emlékünnepeit. Ezt követte nem sokára a 48-as törvények megalkotásának 50 éves évfordulója. A béke műve tovább folyik. De nem adatott meg neki, hogy élete végéig a békét élvezze. A világ legbékésebb uralkodóját kardot rántani kényszerítették, birodalmának védelmére. És művének értéke ekkor tűnik ki igazán. A ránk zúdított világ-konflegráció tűzpróbája bizonyította be teljesen, hogy a magyar nemzet évezredes jogát és nemzeti létfeltételeit akadályozó intézményeknek elhárítása a minden veszéllyel dacolva dacoló erőnek és hatalomnak milyen magas fokára emelte a monarchiát. Most bizonyult be igazán, minő erőforrás a magyar nemzet a nagyhatalmi állásra nézve, csak sikerüljön eltávolítani a nemzet jogát és szabadságát gátló bilincseket. Most tűnik ki igazán, *milyen végzetes tévedés volt erőforrást látni a béklyóban.* Hiszen a béklyó csupán az ellentétek lktörését akadályozhatja meg, de erőforrás nem lehet soha. Csak a magyar nemzet szabaddá tétele adhatta meg az erő kifejtésének azt a maximumát, amely ennek az ezer veszélytől körüzezt monarchiának, ennek az ezer ellenség tulajdonságától körülvett magyar nemzetnek szüksége volt.

A miniszterelnök beszédének további során a legmelegebb hangon igaz esodálattal és elismeréssel adózott a megboldogult uralkodónak. A megtestesült államérdek volt, — mondotta — és dolgozott hiven, mindhaláláig. Utolsó akarata is az volt, hogy másnap félnégykor keltsék fel. Ezt a parancsot már nem lehetett teljesíteni. Pihenni tért, eltávozott örökre, nem várt rá több felébredés.

— Amíg magyar lesz e hazában, — fejezte be a miniszterelnök beszédét — keresse fel emléket a késő utókornak hálás kegyelete.

(A többi szónokok.)

Gróf Khuen-Héderváry Káorly a munkapárt nevében emlékezett meg kegyeletes szavakkal az elhunytól. Lényét három dolog jellemezte legjobban: önfegyelem, önmegtagadás és önfeláldozás. Gróf Apponyi Albert elmondotta, hogy az uralkodott, aki közel félszázadig viselte Szent István koronáját a magyar népnek szeretete és kegyelete kíséri utolsó útjára. Gróf Andrássy Gyula azt hangoztatta, hogy a nagy királyt minden tetteben a tökéletes objektivitás vezette. Az ország érdekeit tartotta mindig szem előtt és ez kizárt nála minden szubjektív eselekedetet. Az objektivitásban odáig ment, hogy első tanácsosává olyan embert tett, akit az ő nevében ítélték halálra. Gróf Batthyány Tivadar pártja nevében a nemzeti fájdalom megnyilatkozásának tolmácsolásával hozzájárult az elnöki előterjesztésekhez.

Gróf Zichy Aladár a néppárt, Pop-Csicsó István a román nemzetiség, Nagyatádi Szabó István a gazdapárt és Babics-Gyalszky Lyuba a horvátok nevében szólta fel. A beszédek után az elnök felolvasta a német birodalmi gyűlés részvétlétáviratát, mire az ülés véget ért.

(A főrendiház ülése.)

A főrendiház délután négy órakor tartott ülést báró Jósika Samu elnöklésével. Az elnök jelentette, hogy a képviselőháztól átirat érkezett. Gróf Széchenyi Emil jegyző felolvassa az átiratot, amely azt a királyi kéziratot tartalmazza, amelyet a képviselőházban is felolvastak. A királyi kézirat felolvasását a főrendek állva hallgatták végig.

A királyi kézirat felolvasása után báró Jósika Samu elnök mondotta el beszédét.

— A legfájdalmasabb érzéssel adok kifejezést a mély gyásznak, — mondotta — amely bennünket az uralkodó elhunytával ért. A történelemnek lesz feladata nagytartalmu egyéniségét megbírálani. Hatvannyolc évig tartó uralkodásának kezdete és vége között több mint egy félszázad telt el, a melynek során bölcsesség, jóság, uralkodói nagyság mindig magasztos fénnel ragyogott előttünk. Nemzetünk ujjaalkotásának dicsősége nevéhez fűződik. Önálló államiságunknak új irányt szabott. Munkatársai, tanácsadói az évek hosszú során kidőltek mellőle és alkotó munkáját egymaga fejezte be. A világháború legszörnyetesebb forgatagában távozott helyéről, — fejezte be beszédét az elnök — de azzal a megnyugtató tudattal, hogy munkájának áldásait élvezni fogja a késő utókör.

Ezután Csernoch János hercegprímás emelkedett szólásra. Beszédét így kezdte:

— Erről a helyről, amelyről annyszor mutattuk be hódolatunkat az élőknek, siratjuk el felséges urunkat. A gyász nagy szomorúságában — folytatta — vigasztalásunkra szolgál, hogy a nagy király átértette ennek a hűségesen ragaszkodó nemzetnek háláját és kitartását. Megfogadjuk, hogy hű ragaszkodással és szeretettel viseltetünk utódja, fiatal és gazdag reményekre jogosító Károly király iránt azzal az elszántsággal, a mellyel annak idején életünket és vérünket áldoztuk Mária Teréziáért.

Magas szárnyalású beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Az elhunyt király legyen őrző szelme a magyar nemzetnek!

Ezután a képviselőház határozatával azonos határozatot hoztak, mire a történelmi jelentőségű ülés véget ért.

A villany- és gázvilágítás korlátozása Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) A szegedi gázgyár szeptemberben 120, októberben 160 és novemberben 170 és 70 vagon szenet rendelt hazai és külföldi szénbányákból. A rendelkezéseket azonban a bányák nem teljesíthették, szeptemberben mindössze 36, októberben 30 és novemberben már csak másfél vagon szenet kapott a szegedi gázgyár. A villanyvilágítás céljaira jelenleg összesen 150 és a gázvilágítás céljaira 40 vagon szén áll a vállalat rendelkezésére. Ez a 190 vagon szén összesen egy havi szükségletet fedez.

A gyár tudvalevőleg katonai felügyelet alatt áll és a katonai hatóságok természetesen arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a gázgyárban állandóan annyi szénnek kell raktáron állnia, amennyi két és fél hónapig biztosítja a katonai épületek világítását. Minthogy a jelenleg raktáron levő szén mennyiség éppen erre az időre elegendő, a temesvári hadtestparancsnokság olyan intézkedéseket szándékozik életbeléptetni, amelyekkel ezt biztosítja.

Hogy ez keresztülvihető legyen, különböző tervek merültek fel. Az egyik az, hogy a magánlakásokban teljesen beszüntetik a világítást. A másik szerint minden magánlakásban korlátozni kell a használatban levő égők számát. A korlátozás kiterjedne az üzletekre is, ezek szerint a kirakatokat egyáltalán nem szabad világítani, az üzleteket pedig este 7 órakor kivétel nélkül be kell zárni. Redukálni kell a mozielőadások számát is. Minden mozi csak egy előadást tarthat naponként. A színházban heti három előadás lesz csak engedélyezhető. Mindezekon felül pedig a nyilvános helyeket, így kávéházakat, vendéglőket stb. csak este 9 óráig szabad világítani. Az erőátvitel használatát is a legszükségesebbre redukálnák.

Amint ezek a tervezett intézkedések mutatják, a szükség — ha csak egyelőre is — igen komoly és a közönség nagyon jól teszi, ha a legszükségesebbre redukálja a világítást és a gázfűtést. Pongrácz Albert, a gázgyár igazgatója informált bennünket, hogy milyen intézkedéseket tett arra vonatkozóan, hogy szenet szerezzen a gázgyár üzeméhez. Ezek szerint az igazgató minden lehetőt elkövetett, hogy szénhez hozzájuthasson. Kedden és szerdán tanácskozások folytak a hadügyminiszteriumban arról, milyen keretek között történhetne szén szállítás a közszükséglet kielégítésére. A gázgyár igazgatója hétfőn táviratilag jelentést tett a szén szükségéről báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszternek, aki báró Hazai Samu honvédelmi miniszterrel egyetértőleg előterjesztést tett a bécsi „Feldtransportleitung”-nak. Minden remény megvan tehát arra, hogy a végszükség beállta előtt megkezdődik a szegedi légszeszgyár számára a szállítás. Szén van bőven, csak Dombránban 10,000 vagon szén vár elszállításra. Egészen természetes, tehát bizonyos is, hogy az olyan közérdekű intézmény üzemének zavartalan biztosítására, mint a légszeszgyár, haladéktalanul gondoskodni fognak vagonokról.

**Az ötödik magyar
Hadikölcsönre
jegyzéseket elfogad**

**A Szegedi Takarékszövetkezet és
Hitel Részvénytársaság.**

(Széchenyi-tér. Posta mellett.)

Legmagasabb lombarkölcsönök
igen előnyös feltételek mellett.